

INZICHT

HET SURINAAMS ECONOMISTENBLAD

Nummer 49 – April 2024

De energieproblematiek 2024

De Staatsbedrijven:
Wat doet de Regering?

Berekening
Minimum
Uurloon

Local Entrepreneurship

N.V. Randoe

Heeft u opmerkingen of een artikel dat u wilt plaatsen in INZICHT?
Stuur dan een mail naar de redactie: inzicht@ves.sr

[INZICHT valt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de VES](#)

I

N

H

O

U

D

Klik op een
artikel voor
de hyperlink

Pagina

3

MINIMUM UURLOON

Hoe wordt het minimum uurloon berekend?

6

ROLEXGATE

Schandaal in Peru

9

LOCAL ENTREPRENEURSHIP

N.V. Randoe

13

DE ENERGIEPROBLEMATIEK IN 2024

Ingezonden

16

DE STAATSBEDRIJVEN

Wat doet de Regering?

18

THE ECONOMIST

De cocaïnehandel bloeit in de Caribische overzeese gebieden van Europa.

20

NAWOORD

Hoe wordt het Minimum Uurloon (MUL) berekend?

Het algemeen minimumloon is vanaf 1 april 2024 vastgesteld op SRD 49,12 per uur. Dit besluit is vastgelegd in een beschikking van het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken van 27 maart 2024, houdende vaststelling van een nieuw algemeen minimum uurloon (SB 2024 no. 40). Werkgevers zijn verplicht om ten minste het minimum uurloon te betalen. Zij mogen absoluut niet minder betalen, maar ze zijn uiteraard vrij om meer te betalen. Het maandelijks minimumloon zal afhankelijk zijn van het aantal werkuren op dag-, week- en maandbasis.

In de samenleving zijn er veel vragen gesteld over de berekeningswijze van het minimum uurloon en over de afstemming met diverse actoren.

De redactie van Inzicht beschikt over een exemplaar van het advies van de Nationale Loonraad (NLR) aan de Minister van Arbeid Werkgelegenheid en Jeugd, gedateerd 20 februari 2024 en wij vinden het belangrijk om de werkwijze van de NLR met u te delen. Ook is het belangrijk om te vermelden dat de NLR alle actoren heeft uitgenodigd voor de validatie van haar berekeningen alvorens dat advies is uitgebracht. De NLR is tripartiet en de actoren in de NLR zijn: Werkgevers (2); werknemers (2); Overheid (2) en Planbureau (1) plus 1 secretaris

Het advies van de NLR aan de Minister van Arbeid Werkgelegenheid en Jeugd luidt als volgt:

De Nationale Loonraad adviseert om conform de wet minimumloon een algemeen minimumloon van SRD 49,12 Bruto per uur vast te stellen, hetgeen neerkomt op een Bruto salaris van SRD 9.287,38 per maand.

De NLR heeft in haar advies ook haar eerder vermelde adviezen ten aanzien van de wet en regelgeving herhaald (enkele urgente zaken uit het advies van 2021, 2022 en 2023):

1. De NLR dateert van 20 nov 2020; en de commissie evaluatie wet minimumloon moet het rapport nog finaliseren. Het Staatsbesluit NLR moet gesynchroniseerd worden aan Wet minimumloon 2019 en het Besluit NLR moet worden aangepast.
2. De samenstelling van de NLR moet nader bekeken worden en een mogelijke aanpassing is besproken met de commissie evaluatie wet minimumloon.
3. De Nationale Loon Raad is een tripartiet orgaan o.b.v. Wet minimumloon en de relatie met andere tripartietorganen zoals de SER, het AAC moet ook geregeld worden.
4. De wet SOR moet worden aangepast, in die zin dat het in de wet genoemde bedrag gesynchroniseerd moet worden met het MUL. De wijziging van de wet SOR is

reeds in concept uitgewerkt en moet zo spoedig als mogelijk aan DNA worden aangeboden.

5. De relatie tussen de NLR en Arbeidsinspectie, die is belast met de controle op de handhaving moet nader uitgewerkt worden. Voor een effectieve handhaving dient de wettelijke lijst van boete bij overtreding van wet en regelgeving aangaande arbeidswetten aangepast worden.

Discussie binnen de Nationale Loonraad

Ook in 2023 is in de Nationale Loon Raad discussies gevoerd over de volgende onderwerpen:

1. De calculatiemethode voor het berekenen van de armoedegrens. De Raad is unaniem van mening dat de calculatie een aangelegenheid is van het ABS en de Commissie Multidisciplinaire werkgroep armoedebepaling 2020-2024, van welke commissie ABS deel uitmaakt. Er zijn meerdere methoden om een minimumloon te berekenen, maar vanwege gebrek aan data, is voor ons land momenteel gebruik van de armoedegrens de beste optie. Het ABS gebruikt bij de berekeningen, vanwege gebrek aan recente huishoudbudget data de inflatiecorrectiemethode om FEI up te daten. De methodologie van de berekening van armoedegrenzen is uitgewerkt en het boek (methoden en technieken ter vaststelling en bestrijding van armoede in Suriname) is vanuit de website van het ABS te downloaden.
2. Het aantal werkuren per week. Ook in dit geval is gekozen voor het ongewogen gemiddelde van 40 en 45 werkuren per week om het MUL te berekenen.
3. Gedifferentieerde MUL of Algemene MUL. De wet minimumloon van 2019 schrijft een algemeen MUL voor. Bovendien is de differentiering een uitdaging, waarover er bredere discussie gevoerd moet worden. In welke vorm moet er gedifferentieerd worden? Moet een MUL worden vastgesteld per sector, per branche, per regio enz. Ook in dit geval is het ontbreken van data een groot gemis.

4. De tijdslijn voor het indienen van het advies van de NLR. Conform het staatsbesluit dient de Raad haar advies voor een MUL voor het volgend jaar in de maand november af te ronden. Vanwege het feit dat de definitieve armoedegrens van een maand, evenals de cpi en de inflatie van de maand pas twee maanden na het verstrijken van de maand wordt gepubliceerd is dit cijfer over de maand december pas in eind januari of begin februari beschikbaar. In haar recente advies voor een MUL voor het jaar 2023 had de Raad gebruik gemaakt van de methode om middels extrapolaties de armoedegrens per eind december te berekenen. Ook dit jaar heeft de Raad berekeningen gemaakt in de maand november, waarbij de armoedegrens per december is berekend. De gemiddelde toename was toen 2.88% per maand. Na bekendmaking van het definitieve cijfer van de maand november daalde dit percentage naar 2.77% en na bekendmaking van de cijfers van december bleek het jaar cijfer ook lager te zijn.
Met soortgelijke ontwikkeling heeft de Raad ook te maken gehad bij de berekeningen voor het jaar 2023. Echter heeft men geen aandacht besteed aan de opmerking van de Raad dat het eerder in de media besproken berekende MUL van SRD38,50 was gebaseerd op extrapolaties en dat na bekendmaking van het definitieve cijfer het berekende MUL SRD35,00 bedroeg.
5. De Raad is bemenst met vertegenwoordigers van de Werkgevers, de Werknemers, de Overheid en het Planbureau. Mede gebaseerd op de commentaren van de werknemers organisaties, bij de vaststelling van het MUL voor 2022 en die van de werkgevers bij de vaststelling van het MUL voor 2023, is na interne beraadslagingen in de Raad afgesproken om regelmatig af te stemmen met de “achterban”.
De vertegenwoordigers van de werknemers organisaties hebben afgestemd met het Presidium van Ravaksur. Echter hebben de vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties, slechts met de branchevertegenwoordigers binnen de VSB en de ASFA afgestemd. Wederom is op basis van ervaringen van voorgaande jaren besloten om ook de andere werkgeversorganisaties te horen.
6. De door de NLR berekende MUL is door het Planbureau vergeleken met de berekeningen van de koopkracht van het MUL die door het Planbureau wordt gemaakt. Hierbij gebruikt het Planbureau de veranderingen in de CPI, de gemiddelde inflatie per jaar en eindejaar inflatie om de koopkracht van het MUL te berekenen. Om de koopkracht van 2019 te behouden, zou het minimum uurloon SRD 48,42 moeten bedragen.
7. De in het SSLC (Suriname Survey Living Conditions) rapport van het onderzoek welke in samenwerking van de Wereldbank en de laDB is uitgevoerd staat vermeld

dat het gemiddelde laagstbetaalde loon in de laagste decibel gelijk is aan ca. USD 2,30 per uur. Echter staat niet vermeld hoe dit gemiddelde is uitgerekend. De data van dit onderzoek is verzameld in het jaar 2022. Tegen de gemiddelde jaarkoers van het jaar 2022 (1 USD = SRD 24) komt dit neer op SRD 56,40 per uur.

8. Discussies zijn gevoerd over de inflatie projecties voor 2024 van verschillende bronnen zoals: IMF, SPS, CBvS, SEOB, SSLC.
9. De Loonaanpassingen in het jaar 2023 zowel bij de publieke als de private sector alsook de voorspellingen van loonaanpassingen in 2024 zijn ook onderwerp van discussie geweest.

Aannames bij de berekeningen:

1. Armoedegrenzen zoals berekend door het ABS en de Multidisciplinaire werkgroep armoedegrensbepaling per december 2023 is gebruikt.
2. Loonbelasting is te verwaarlozen (0% = 9000; forfaitair = 400 en pensioenpremie is belastingvrij)
3. Aantal werkuren per week: Volgens de arbeidswet artikel 3: 48 uren per week, en de ervaring van de werknemers van 40 –urige werkweek. Planbureau werkt met 176 uren per maand, dat is gelijk aan 40,61 uren per week. Vanwege gebrek aan specifieke informatie over de werkuren per sector/branche wordt daarom gebruik gemaakt van het ongewogen gemiddelde bij een 40-urige werkweek en een 48-urige werkweek.
4. Gebruikt wordt de berekende armoedegrens van 1 Volwassene en 0 Kinderen (1V;0K). Uitgangspunt hierbij is dat personen werken en niet gezinnen. Bovendien wordt bij een vacature het loon/salaris bepaalt op basis van de functieomschrijving en de competentie van de sollicitant en niet op basis van het aantal kinderen dat de sollicitant heeft.

Berekende MUL op basis armoedegrens voor **1V;0K** per december 2023

	1V;0K		Belastingvrije grens = 0% = SRD 9000 per 1 jan 2024 en forfaitaire = 400	
Netto	SRD 7,396	Belasting	0%	Bruto per maand SRD 9,287.38
		Pensioen in 2024	7.5%	WAP: 2015=3% en vanaf 2016 steeds 0.5% erbij. Max 28%
	SRD 823.33	Med kstn		*)Ongewogen gemiddelde premie categorieen 21-60 jaar SZF (bron: website SZF
		AOV	4%	
		totaal	12%	
			artikel 3 Arbeidswet =48 uren per week	
			1 jaar = 52 weken	Bruto per jaar = 12*bedrag per maand
				SRD 111,448.59
			Bruto per week = jaar/52	SRD 2,143.24
			per uur = week/48 =	48
			Bruto per uur =	SRD 44.65
Discussie: aantal werkuren per week: Werknemers: ervaring: 40-urige werkweek.			per uur = week/40 =	40
Planbureau werkt in haar projecties met 176 uren per maand = 40.61 uren p/week			Bruto per uur =	SRD 53.58
Daarom is een alternatieve berekening gemaakt op basis van 40 werkuren per week				
			ongew. gem 48 u en 40u	huidige MUL
			SRD 49.12	35
			toename = 40.33%	140.33%

DE UNIEKE LEERERVARING

VOOR JOUW ORGANISATIE

DIRECT ONBEPERKT TOEGANG TOT **RUIJ 700+** DIVERSE ONLINE GECERTIFICEERDE CURSUSSEN.

1 leerplatform met trainingen rond leiderschap, management en teamwork, tot trainingen rond digitale vaardigheden, communicatie, verkoop, gezondheid en veel meer.

ONLINE CARIBBEAN SKILLS ACADEMY

Ontdek OCSA www.ocsanv.com of stuur een mail naar info@ocsanv.com voor een gratis demo account

ROLEXGATE

Het geluid van een schandaal dat bekend staat als Rolexgate, galmt door Peru. President Dina Boluarte staat centraal in een corruptieonderzoek. De reden? Ze is gespot met het dragen van luxe horloges en sieraden.

De controversie ontstond toen de Peruaanse nieuwspodcast La Encerrona zich verdiepte in 10.000 afbeeldingen van het presidentiële Flickr-account. De mediawerkers ontdekten een trend: Boluarte heeft sieraden gedragen, waaronder Rolex-horloges, sinds ze in 2021 de rol van Vice-president op zich nam, tijdens de ambtstermijn van de inmiddels opgesloten voormalige President, Pedro Castillo. De geschatte waarde van deze sieradencollectie is duizelingwekkend en kan oplopen tot wel US\$ 500.000. Dit terwijl haar maandsalaris schommelt tussen US\$ 4.000 en 8.000. De President maakte deze items niet openbaar in haar vermogensaangifteformulieren, wat vragen oproep en aanleiding gaf tot verder onderzoek.

Boluarte heeft ooit gezworen de corruptie te bestrijden. Maar het schril contrast tussen haar salaris en opvallende sieraden leidde tot een onderzoek wegens het overtreden van de wetten van het land op het gebied van verrijking en openbaarmaking van bezittingen. In Peru moeten gekozen functionarissen alle bezittingen ter waarde van meer dan 2.800 US dollar aan de overheid melden en alle geschenken van derden openbaar maken.

Huiszoeking

In een ongekende actie voerde de politie een inval uit in de woning van Boluarte op zoek naar de horloges. Dit was de eerste keer in de geschiedenis van Peru dat de politie met geweld het huis van een zittende president binnendrong. De aanleiding voor de inval was dat Boluarte niet was verschenen op een geplande hoorzitting, waar ze de Rolex-horloges zou moeten presenteren en zou uitleggen hoe ze daaraan was gekomen. Ondanks navraag legde ze niet uit waar de horloges vandaan kwamen en weigerde ze de politie toe te staan een huiszoekingsbevel uit te voeren in haar woning.

In een televisietoespraak ontkende Boluarte dat ze “corrupt” was. De mistige details rond haar luxueuze collectie roepen echter serieuze vragen op over de integriteit en ethiek van haar machtsuitoefening. Dit gebrek aan duidelijkheid ondermijnt

opnieuw het vertrouwen van de Peruanen in hun instellingen en versterkt de perceptie dat macht wordt misbruikt door de politieke klasse.

De Peruaanse strijd tegen de corruptie is lang en ingewikkeld en heeft gevolgen voor alle lagen van het bestuur en het openbare leven. De Corruption Perceptions Index 2023 schetst een somber beeld en laat zien dat Peru de ergste daling sinds 2012 noteerde. Deze daling houdt verband met een reeks stappen van het Congres, waarbij beloofde hervormingen worden uitgesteld en de anti-corruptie maatregelen worden vertraagd. Dit belemmert effectieve samenwerking en beschermt zelfs corrupte en ethisch twijfelachtige congresleden.

Peru zit gevangen in een aanhoudende politieke onrust.

Het Rolexgate-schandaal heeft aanzienlijke politieke gevolgen. Zes ministers namen ontslag, en wetgevers dienden een verzoekschrift in bij het congres om haar uit het ambt te ontslaan. Ze verwijzen naar ‘permanente morele onbekwaamheid’, een grondwettelijke bepaling die eerder werd gebruikt om het aftreden en het afzetten van 3 voormalige presidenten in de afgelopen 6 jaar af te dwingen. Het Peruaanse congres verwierp echter recentelijk 2 afzonderlijke moties om haar af te zetten. Het verzoek werd gedaan door vertegenwoordigers van diverse politieke facties, waaronder Peru Libre, een partij waar Boluarte ooit lid van was.

Wake-up call

Te midden van de onzekerheid fungeert Rolexgate als een alarmbel. Het heeft het presidentschap van Boluarte onder de loep genomen en vragen doen rijzen over corruptie en transparantie in het politieke landschap van Peru. Hoewel zorgwekkend, kan het schandaal een keerpunt en een wake-up call zijn voor Peru om zijn protocollen te versterken, zich aan te passen aan de internationale normen met betrekking tot de ontvangst van geschenken en beleefdheden, en de integriteit van zijn instellingen te versterken.

Suriname: Anti-corruptiewet nog steeds niet operationeel

Ook in Suriname baart het gebrek aan transparantie en de talrijke corruptieve schandalen zorgen. De Regering Santokhi-Brunswijk heeft in haar Regeerakkoord 2020-2025 plechtig aangegeven op dit gebied Prioriteitsacties reeds in de Urgentiefase (de eerste 9 maanden) te implementeren:

11. De randvoorwaarden creëren voor het onmiddellijk in werking doen treden van de anti-corruptiewet.
12. Instelling van een commissie voor de inventarisatie van illegale of duistere handelingen, corruptieonderzoek en terughalen van corruptiegelden, in samenwerking met het Openbaar Ministerie en met de steun van internationale instellingen. Deze en andere maatregelen worden ook getroffen in de context van het National Risk Assessment.
13. Het wijzigen van de Wet vervolging (voormalige) ambtsdragers, zodat ze te allen tijde ter verantwoording geroepen kunnen worden, ook al zou dat door de rechterlijke macht geschieden.
14. Instellen van een ethische code voor ambtenaren en staatsdiensten, terwijl de richtlijnen c.q. wetgeving waaraan contracten moeten voldoen zullen worden bijgesteld en aangescherpt.

Tot op heden is er weinig hiervan gerealiseerd. Zelfs het vooraf vastleggen van het Vermogen van de Political Exposed Persons (PEPs) is tot vandaag uitgebleven. Er is geen enkele reden te bedenken waarom de realisatie van de beloften voor transparant en integer bestuur na bijkans 4 jaar nog steeds uitblijft.

Erger nog: Alle acties op dit gebied blijven uit, terwijl er zelfs een Gerechtelijk Vooronderzoek door het Openbaar Ministerie is gelast tegen de President, en 2 ministers. Dat zou toch meer dan genoeg reden moeten zijn om meer haast te maken en meer transparantie in het openbaar bestuur te realiseren. Transparantie is geen gunst van politici aan de gemeenschap, maar een verplicht onderdeel van het Openbaar bestuur.

IFRS • Corporate Finance • Compliance with AML/CFT
Forensic Services • Financial Statements • Quick Scans

info@rcfa.com

+597-490686

www.rcfa.com

Hallo! Wij zijn AethiQs.

*Uw strategisch adviesbureau voor
actuariële, risk & compliance diensten*

*Als het te complex wordt, ga dan terug naar de kern. Wat is je bestaansrecht? AethiQs werkt voor maatschappelijk relevante organisaties. Wij helpen hen relevant te zijn en te blijven. Wij noemen dat **Relevantiewaarde**. Samen bepalen we wat de basis is voor de continuïteit én de geloofwaardigheid van hun organisatie. Zodat ze vandaaruit kunnen beslissen, besturen en bouwen aan een relevante toekomst. We heten niet voor niets AethiQs. Het goede doen, en dat goed doen.*

Kennismaken en kennis delen?

www.AethiQs.sr • Hallo@AethiQs.sr

AethiQs.

Remain Relevant!

Local Entrepreneurship

N.V. Randoe - Suriname

Lokale Productie: de Redding voor Suriname

Het Begin, de Jaren 50

In 1953 besloot de familie, waarvan de moeder van Surinaamse origine was, terug te keren naar Suriname. Het gezin bestond uit vader, moeder, zoon en dochter. Vader had in de jaren 40 als Marine Havenmeester in Paramaribo gewerkt en was na de demobilisatie teruggekeerd naar Nederland (samen met moeder). Het bedrijf dat vader reeds in de jaren '30 had opgezet, de Randoe Deventer Kapokfabriek, wilde hij ook in Suriname opstarten. Vader begon eerst als leraar op de AMS, die toen net werd opgericht in Paramaribo, en startte tegelijkertijd met de opstart van Randoe-Suriname.

Baas Paul Muller, mw. Dilweg en Dhr. Dilweg

De Eerste Activiteiten

In 1954 begon Randoe aan de Schietbaanweg, toen nog een schelpweg, met de fabricage van matrassen en hoofdkussens. Deze werden lokaal op de markt gebracht via toenmalige importeurs, zoals Toko Glans, Tujeehut, Nassief & Zn. Madeira Winkel, Betancourt & HJ de Vries NV. In 1955 vond de eerste Surinaamse Jaarbeurs plaats op het OGEM-terrein aan de Saramaccastraat, waarbij tal van import vervangende producten op de markt werden gebracht. In 1956 werd Randoe-Suriname een Naamloze Vennootschap naar Surinaams recht.

Van Matrassenfabriek naar Houten Meubelfabricage

In de jaren '50 en beginjaren '60, na de Tweede Wereldoorlog en de Europese wederopbouw, lag de focus in Suriname sterk op importvervanging. Industriële ontwikkeling werd gestimuleerd en de import werd bemoeilijkt of zelfs stopgezet door hoge tarieven. In die periode ontstond ook het S.I.O.S. (Stichting Industriële Ontwikkeling Suriname). N.V. Randoe besloot om naast matrassenfabricage ook houten meubels te gaan maken. Door lokale aankopen via Lindetevis van nieuwe houtbewerkingsmachines en het aantrekken van Geurt Peet als Meester Meubelmaker in het begin van de jaren '60, kon N.V. Randoe-Suriname uitbreiden. Samen met andere meubelfabrieken zoals Busropan, Monsanto, De Vries en Verhoef & Goezinne (Vergo), Valen Meubelfabriek (later geleid door Pa Nestie), maar ook Peet (die voor zichzelf begon) en tal van kleine, zelfstandige huismeubelmakers en vlechters, ontstond zo een kleine, sterk op importvervanging gerichte industrie, die ervoor zorgde dat de meubelindustrie met lokale houtsoorten tot grote bloei kwam in de jaren '60 en de eerste helft van de jaren '70. Het stimuleren van het kopen van Surinaamse producten creëerde werkgelegenheid door importvervanging.

“Koop Surinaamsche waar,
dan helpen wij elkaar”!!

De ethos van import en lokale lichtindustriële fabricage maakte dat er behoefte ontstond aan gebieden voor de vestiging van kleine en middelgrote industrieën. Daarvoor werd door de overheid het weiland tussen Het Longpaviljoen, de Rode Kruislaan, de Verlengde Gemeenelandsweg, de Weg langs de Steenbakkersgracht (latere Dr. Sophie Redmondstraat) en de Eerste Rijnweg van de Familie van Ravenswaai onteigend en ontgonnen voor lichte, op importvervanging gerichte industrie. N.V. Randoe Suriname verhuisde van de te klein geworden opstartlocatie aan de Schietbaanweg via de Commissarisstraat naar de Steenbakkersgracht (nu Dr. Sophie Redmondstraat).

De winkel bleef in de stad (aan de Zwartenhovenbrugstraat) zodat ze bereikbaar bleef voor de klant. Randoe had op de locatie aan de Steenbakkersgracht ruimte om niet alleen matrassen en houten meubels te maken, maar besloot ook rotan te gaan vervaardigen. Dit gebeurde met enige terughoudendheid omdat de mensen in Suriname niet bekend waren met rotanbouw. Maar het was succesvol, want het lichtere rotan paste beter bij de tropen dan de loodzware wane, bruin hart of rode locus meubels, die immers niet te tillen waren vanwege hun hoge gewicht (meer dan 0,98 of zelfs meer dan 1,0). Zoon Dilweg trad midden jaren '70, nog voor de onafhankelijkheid, toe tot het bedrijf. Zijn komst zorgde onder andere voor verdere efficiëntie op het gebied van de machinale verwerking.

Revolutie, de Jaren '80 & '90

In de jaren '80 produceerde Randoe inmiddels meubelen van rotan, hout, gefineerde spaanplaat en volgestoffeerde bankstellen in grote aantallen. Met meer dan 80 mensen aan de werkbanken en in de toen moderne meubelspuitery. Randoe had personeel en apparatuur overgenomen van van Veninga's Spuitbedrijf, zoals Verfspuiten, Compressoren en Afzuigventilatoren om deze spuitery te runnen.

Een kritisch punt bleek de afhankelijkheid van de houtconcessies van Bruynzeel, Wijma en kleine, in de kustvlakte opererende lokale zagerijen, vaak allemaal met vooroorlogse machines uit de jaren '30 en '40. Niet alleen voor Randoe, maar ook voor de bedrijven die multiplex en spaanplaat produceerde. Door de situatie in het land vertrok veel expertise en werd de productie van multiplex, mix-o-plex en spaanplaat zowat geheel stilgelegd. Kort daarna werd bijna alle houtvoorziening door de binnenlandse oorlog in de bosconcessies stilgelegd. Het was het einde voor Bruynzeel, Wijma en bijna alle houtexport met kennis en expertise.

Winkel aan de Zwartenhovenbrugstraat (foto jaren 80)

Locatie Fabriek (foto jaren 80)

Randoe kon door zijn kleinschaligheid nog via de bedrijven aan de kustvlakte aan hout komen, maar heeft ook bijna 6 maanden niet geproduceerd door de ontwikkelingen in het land. Sindsdien wordt multiplex, spaanplaat en andere bouwplaatsoorten geïmporteerd voor de lokale markt. Ondanks deze uitdagingen bleef Randoe meubels maken van lokaal hout en geïmporteerde rotan. In de jaren '85 en '86 begon Randoe te experimenteren met export naar Curaçao en Aruba. Dit werd gestimuleerd doordat de regering van Curaçao op zoek was naar 'on-the-job' trainingen. In de wijk Saliña werd een fabriek opgezet met lokale werknemers, ondersteund door personeel van Randoe. Vanuit deze fabriek werden producten geëxporteerd naar Aruba, waaronder rotan, houten en gestoffeerd meubilair. Uiteindelijk stopte deze samenwerking eind jaren '80, vanwege de te hoge kosten. Halverwege de jaren '90 werd de Caricommarkt geopend en werd het importeren van goederen naar Suriname vergemakkelijkt. De heffingen gingen omlaag en de lokale productie moest zich aanpassen aan de markt. Veel productiebedrijven kwamen ook toen in problemen. De rotanproductie werd stopgezet omdat lokaal produceren niet kon concurreren met de massaproductie uit Indonesië en de vele goedkopere 'plastic' rotan uit China. Reparatie werk van Rotan bleef Randoe wel doen. Van de hoogtijdagen met 80 man personeel ging Randoe terug naar 50 man, maar wel met behoud van kennis en expertise.

Stiksters in de stoffeerderij (jaren 80/90)

Millennium Era

Randoe bleef vasthouden aan het leveren van kwaliteit en kreeg, mede door de digitalisering met "Grote Beer" IT-pakketten en ISO-certificering, inzicht in financiële- en voorraaddata-analyse. Automatisering zorgde ervoor dat we veel beter wisten waar de kosten lagen en dat er een veel efficiëntere productiemethode kon worden ontwikkeld met behulp van computers. Het analyseren van uren en kosten resulteerde er al snel in dat met 35 man dezelfde omzetten werden behaald als vroeger met 80 man. Ondanks het inzicht en de inkrimping was Randoe in 2002 toch genoodzaakt om de winkellocatie aan de Zwartenhovenbrugstraat te verkopen en de showroom te verhuizen naar de Dr. Sophie Redmondstraat.

Eerste droogkamers (2005)

Montage afdeling fabriek (2019)

Ook nu bleef Randoe bij de les door innovatie, dit keer met behulp van EU-ontwikkelingsprojecten. Randoe kreeg de kans om zijn kennis te vergroten en zich te verdiepen in het droogproces van hout en de bijbehorende regelgeving. De eerste twee droogkamers werden door ons zelf gebouwd achterin de fabriekshal, en er werden investeringen gedaan in het meetproces voor ISPM15-regelgeving. Deze kennis en expertise maakten dat Randoe zijn kwaliteit nog verder kon verbeteren en op termijn ook derden kon faciliteren bij het drogen van hout. Een nieuwe klant kwam erbij: de zogenaamde conculega kan tot op heden zijn eigen hout kundig laten drogen bij Randoe en exportbedrijven hun kratten of pallets laten certificeren middels heattreatment. Ook aangetast (houten of rotan) meubilair kan hierdoor op een betere manier gerepareerd of gerestaureerd worden. Inmiddels zijn er 4 ovens in bedrijf. De eerste (klein)dochter deed haar intrede in het bedrijf en bracht efficiënte door o.a. Lean manufacturing te introduceren.

In 2015 hebben een aantal Surinaamse houtproducenten zich verenigd in de Suriname Furniture Group, waaronder ook Randoe. Met deze samenwerking proberen we de kwaliteit van onze producten gelijk en op peil te houden, zodat we ook grote (export)projecten gezamenlijk aan kunnen pakken. Deze samenwerking maakt dat tot op heden we gezamenlijk diverse issues hebben kunnen aan- en oppakken en heeft uiteindelijk samen met ook de primaire houtsector geleid tot een sterke visie over de houtverwerking in Suriname. Het motto "wat Randoe doet, doet Randoe goed" is door de jaren heen gehandhaafd en heeft ervoor gezorgd dat ook in het nieuwe millennium gezegd kan worden (dit keer letterlijk): "De Winkel, met een fabriek erachter". Ook anno 2024 (na 70 jaar!) Randoe Suriname nog steeds voor kwaliteit en vakmanschap. Ondanks de uitdagingen en veranderingen in de markt blijft het bedrijf trouw aan zijn kernwaarden. Met (klein)dochters aan het roer blijft het bedrijf zich aanpassen aan de tijd, denken we samen met klanten mee, en houden we continu efficiëntie op de werkvloer in de gaten. Randoe investeert in leertrajecten, werkt samen met conculega's en neemt deel aan bedrijfslevenorganisaties. Door deze aanpak blijft Randoe ook in 2024 een betrouwbare naam in de meubelindustrie van Suriname, met een sterke focus op kwaliteit en samenwerking. Met elkaar, voor elkaar!

Marjon Ferrier – Dilweg (rechts op de foto)

Marjon is een gedreven professional met een passie voor innovatie en creativiteit. Met haar achtergrond in technische informatica is Marjon altijd op zoek naar optimalisatie. Haar vastberadenheid en vermogen om complexe problemen op te lossen maken haar een gewaardeerd lid van het team. Binnen Randoe is Marjon verantwoordelijk voor de Inkoop, Verkoop en Finance. Daarnaast zet ze zich actief in voor diverse projecten binnen haar Rotary club en is ze bestuurslid van de stg. Huize Prinses Margriet. Buiten haar professionele en maatschappelijke betrokkenheid geniet Marjon van sporten, haar gezin en het rallyrijden met haar zus.

Anne-Greet Dilweg (links op de foto)

Anne-Greet is een toegewijde manager met een hart voor gemeenschapsontwikkeling. Met een achtergrond in (stede)bouwkunde en projectmanagement legt Anne-Greet de focus op samenwerking en creativiteit. Haar betrokkenheid en empathie maken haar een gewaardeerd lid van het team. Zij is binnen Randoe verantwoordelijk voor de Operations en is actief in bedrijfslevenorganisaties. In haar vrije tijd zet Anne-Greet zich in voor het kindermuseum Villa Zapakara en voor Pranic Healing organisaties. Ze geniet samen met haar gezin graag van ons mooi binnenland en van het rally rijden met haar zus.

Marjon en Anne-Greet hebben gestudeerd aan de Technische Universiteit Delft in Nederland.

INGEZONDEN

door: Satcha Jabbar

DE ENERGIEPROBLEMATIEK 2024

In oktober 2022 is er een EBS-tarievencommissie samengesteld vanwege het Tripartiet overleg. De commissie moest komen tot de juiste vaststelling van de kostprijs van een kWh (kilowatt-uur is een energie-unit op basis waarvan een stroomtarief wordt uitgedrukt in geld).

Deze operatie zat vol valkuilen. Kostprijs bepalen bij een normaal opererend bedrijf is immers alleen mogelijk als er significante verschuivingen qua investering en management gebeuren. In alle andere gevallen is het meer een bepaling van essentiële kosten om tot een benadering van de kostprijs te komen.

Een kostprijs is toekomstgericht en laat zien dat planning en executie van het project in overeenstemming zijn. Een onkostenbepaling is een op het verleden gestoelde operatie waarbij de administratief genoteerde operationele kosten worden geëvalueerd. Dus op het verleden gericht. Bij slecht management zijn deze kosten natuurlijk veel hoger.

Voorbeeld: Bij het ontwerpen van de dam zijn de investeringen bepaald, evenals de opbrengsten. Zodoende is berekend dat met alle te ondernemen zaken de kostprijs van de dam bij een productie van 80 MW gedurende 75 jaar een kWh prijs 1¢ heeft. Bij een hogere productie daalt deze prijs tot 0.4¢, bij 180 MW.

Het werk van de commissie bestond er dus uit om de wijze waarop de kosten tot stand komen aan een onderzoek te onderwerpen en zo zaken die vanwege slecht management en slechte contracten veel extra kosten veroorzaakten, te splitsen en als verbeterpunten aan te merken.

Het model volgens welke gewerkt diende te worden is in 2021 door EAS ontwikkeld met behulp van een consultant. In Staatsbesluit 88 en 89 is aangegeven hoe dit allemaal zou moeten werken in de praktijk.

In tabel 1 kunt u zien hoe volgens EAS deze totale onkosten van EBS geordend dienen te worden in variabele- en vaste kosten. Hetgeen zich vertaalt in verbruikskosten (gebruikte energie in kWh) en basiskosten (vastrecht).

Deze kosten vertalen zich uitgaande van de totale verkoop van EBS te weten 1.551 GWh tot een kostprijs gelijk aan gemiddeld SRD 1,84 per kWh:

	x 1000 SRD	SRD per kWh	% Totale kosten
SPCS - HYDRO	391,573	0.25	13.7%
SPCS - HFO	766,615	0.49	26.8%
EBS - DPPI	180,551	0.12	6.3%
EBS - DPPII	383,973	0.25	13.4%
ENIC	195,809	0.13	6.8%
DE	118,398	0.08	4.1%
Regulatorisch	13,268	0.01	0.5%
Aansluitkosten	76,356	0.05	2.7%
VERBRUIKSKOSTEN	2,126,543	1.37	74.3%
Personeel	332,711	0.21	11.6%
Overige	63,853	0.04	2.2%
T&D kosten	178,820	0.12	6.3%
Afschrijvingen	67,000	0.04	2.3%
Kapitaalskosten	91,980	0.06	3.2%
BASISKOSTEN	734,364	0.47	25.7%
TOTALE KOSTEN	2,860,906	1.84	100.0%

Tabel 1

In ditzelfde tabel zien we ook dat EAS zichzelf rekent tot de variabele kosten en zodoende onderdeel is van het verbruikstarief. Ook zien we dat de aansluitkosten onderdeel zijn van het verbruikstarief. Volgens EAS-tabel 1 zien we hoe op basis van de kostenposten procentueel de productiekosten tot stand komen. Dit verandert echter afhankelijk van de prijs van de olie (hfo) per barrel.

Dit tabel is uitgerekend bij een koers 18.18 srd/1us\$. Deze koers was door IMF opgegeven als de te verwachten stabiele koers in 2020. We zien dat we inmiddels op de dubbele koers zitten. Uit tabel 1 zien we ook dat de energiemix, dat wil zeggen de verhouding tussen inkoop en zelfopwekking van EBS een significante invloed heeft op de prijs. Hetzelfde geldt voor de verhouding van hydro t.o.v. thermisch. Hoe meer hydro, hoe lager de onkosten van EBS. Hiermee zou je zeggen dat de taak

voor het management van EBS duidelijk is: de productie leveren op een zo laag mogelijke onkostenpatroon. Dit was dus het uitgangspunt toen de ETC-commissie zijn opdracht kreeg.

Tabel 10: Assumpties voor de randvoorwaarden m.b.t. de nieuwe tarievenstructuur

IMF Koers	USD/SRD	18.18
CBVS Koers	USD/SRD	21.00
Olieprij (Staatsolie)	USD/bbl	70.00
Olieprij (Internationaal)	USD/bbl	75.00
Opex	%	0%
Depr	%	0%
RoR	%	7.1%
Afobaka prijs	USD/kWh	0.0197
Afobaka escalator		FALSE
SPCS - HFO Fuel factor	bbl/MWh	1.4300
EBS - DPPI	USD/kWh	0.0828
EBS - DPPII	USD/kWh	0.0786
ENIC	USD/kWh	0.0887
DE	USD/kWh	0.1404
Verliezen LS	% van sales	13.0%
Verliezen HS	% van sales	4.0%
Institutioneel	SRD/kWh	0.01

Tabel 2

De ETC heeft met de verkregen informatie tabel 2 bijgesteld waardoor tabel 3 ontstaat. Immers liep de koers tijdens de werkzaamheden van ETC op van 21 naar 31 srd/us\$. Ook werd de prijs van Hydro opnieuw bepaald aan de hand van de meest recente exploitatiekosten. Verder bleek uit het logboek van de generatoren en de technische verslagen dat het verbruik van de generatoren een stuk minder was als opgegeven door EBS en SPCS (Staatsolie Power Compagnie Suriname, een dochter van Staatsolie). De bijstelling van het aantal barrels per MWh levert meteen een verbetering van de productiekosten op. Maar historisch gezien bleek ook dat de Staat Suriname jarenlang te veel heeft betaald voor bij SPCS opgewekte energie. Immers, als jarenlang wordt aangegeven dat voor 1 MWh 1.5 barrels olie wordt gebruikt, terwijl de verslagen aangeven dat 1.35 nodig is. Dan is er per MWh afgerekende energie 0.15 barrel teveel in rekening gebracht. Zelf de correctie die we in het tabel 2 van 2020 zien, waarbij 1.43 barrels wordt opgegeven, is nog steeds een flinke afwijking van de werkelijkheid.

De commissie heeft de nieuwe parameters vastgesteld:

Omschrijving Tabel A	Eenheid	Waarde	%	MWh
CBVS Koers	USD/SRD	30.00		
Olieprij (Staatsolie) HFO	USD/bbl	61.70		
RoR	%	6%		
Afobaka prijs	USD/kWh	0.0115	67.4%	1,181,584
SPCS - HFO Fuel factor B	bbl/MWh	1.350	0.0%	-
EBS - DPPI	bbl/MWh	1.330	4.3%	75,275
EBS - DPPII	bbl/MWh	1.330	21.3%	372,912
ENIC	bbl/MWh	1.330	5.0%	87,622
DE	USD/kWh	0.140	2.0%	35,049
Institutioneel	SRD/kWh	0.01		
HFO prijs minus USD 7	USD/bbl	(7.00)		
SPCS - A	USD/MWh	10.00		
SPCS - C	USD/MWh	10.00		
SPCS - HFO Fuel factor B	bbl/MWh	1.350		
SPCS - B combinatie raffinaderij 5/6	bbl/MWh	0.675		
Minimum Output	MWh	0		

Tabel 3

“Het voornemen om te spuien per 10 december 2022 bevreemd de commissie aangezien in vergelijking met een jaar geleden (2021) het water ruim 2 voet lager is.” Deze tekst is direct opgenomen in het rapport van de ETC welke op 5 januari 2023 is gepresenteerd aan de clusterministers. De ironie van het verhaal dat er nu te weinig water is in het stuwmeer (gerelateerd aan het spuien?), laat duidelijk zien dat er meer nodig is als “mooi weer management” om het beheer correct uit te voeren. Dat even ter zijde.

Uit het rapport van Jacobs uit 2016 zien we dat in de Jaren 1990 het beheer van de stuwdam schommelde tussen 3.5 en 7 miljoen US-dollars op jaarbasis. Uit de evaluatie van de dam in 2015 en 2019 zien we dat deze exploitatiekosten inmiddels zijn toegenomen tot 8 a 14 miljoen US-dollars. Omdat Staatsolie geweigerd heeft de exploitatiekosten van de jaren van hun beheer (2020, 2021 en 2022) te verstrekken, heeft ETC de laatste Suralcojaren waarvan de kosten wel bekend zijn, gebruikt voor benadering van de kostprijs.

De hydro-exploitatiekosten zijn voor de Suralcojaren 2010 tot 2019 gemiddeld \$11,083,600 US. Dit bij een opwekking van gemiddeld 110 MW. Dus kostendekkend en 10% winst voor de dam zou een tarief van \$11.50 per MWh opleveren. De gemiddelde opwekking van de dam over de laatste 16 jaar laat een vermogen van 111MW zien. In tabel 4 zien we een lijst van kosten afhankelijk van opgewekt vermogen. SPCS ontvangt bijna 2 US-dollarcent terwijl de kostprijs 1,15 US-cent bedraagt.

In het rood is de MWh prijs aangegeven per USD

Gemiddelde MW 16 jaar				Jaar	\$11,083,600	MW	MWh/jaar
jaar	Total	jaar	Total				
2007	102.3	2015	80.2	8760	\$11.82	107	937,320
2008	114.8	2016	87.9		\$11.72	108	946,080
2009	114.3	2017	102.5		\$11.61	109	954,840
2010	106.1	2018	112.0		\$11.50	110	963,600
2011	156.5	2019	106.1		\$11.40	111	972,360
2012	127.0	2020	103.5				
2013	124.3	2021	124.8				
2014	91.0	2022	133.8				
GWH	978.9	Gemiddeld	111.7				

Tabel 4

Kosten voor handhaving van de wet door het Korps Politie Suriname, moeten niet betaald worden door Staatsolie of SPCS, maar dienen op de Begroting van Justitie en Politie voor te komen als aparte beleidsmaatregel, en gefinancierd door de Staat.

Concernverzekeringen zouden niet moeten worden gedragen door SPCS, maar door Staatsolie. Schade door Natuur en Klimaat zijn onverzekerbaar en dienen derhalve door de Staat te worden gedekt door b.v. het expliciet op te nemen in het rampenfonds. Dit is overigens te dekken uit de algemene middelen van het Ministerie van Financiën, per jaar bepaald.

Bij de eventuele in te stellen royalty's op Koolwaterstoffen kan een deel van dit fonds ook gebruikt worden voor stabilisatie van het tarief bij ernstige ontregeling van de wereldmarkt.

Consultancy

In de Surinaamse energiepraktijk wordt in belangrijke mate gebruik gemaakt van buitenlandse consultants. Er blijkt steeds een belangrijk deel van de plannen te worden besteed aan projecten voor zonne-energie en het afdwingen van kant en klare oplossingen door donorlanden. Deze koppelverkoop is nadelig. Er is tevens geen kostenonderbouwing voor deze gang van zaken. De schuld loopt op terwijl er geen rendement in deze projecten zit. Er is blijkbaar geen overheids beleid in de sector. Ieder doet zijn ding en de kosten worden als leningen van het land bij elkaar opgeteld. Schandalig wordt het wanneer hydro-projecten in een land met een enorm hydro-potentieel op achteloze wijze terzijde worden geschoven vanwege de waterhyacint. Deze groeit in het water en levert veel methaan op. De bewering is nu dat de hele olie-industrie milieuvriendelijker is als hydro. Ook wordt geklaagd over het gebied dat onder water wordt gezet. Terwijl ook solar en wind een flink beslag legt op de ruimte om ons heen.

Kortom, de adviezen zijn er niet opgericht om Suriname aan goedkope energie te helpen. De plannen lijken er bij uitstek opgericht te zijn om de energieproductie zo duur mogelijk te maken. Hetzelfde geldt overigens ook voor de watervoorziening Maar als je alles aan consultants overlaat, en niet aan Surinamers met kennis, zal dat de logische uitkomst zijn.

Ir. Edmund Neus

Ir. Edmund Neus

Formal education:

Dr. J.C. de Miranda Lyceum (Suriname) from 1966 – 1972
Eindhoven University of Technology (the Netherlands): MSC
Engineering in Electronics and Electro Technology. Degree
1983

Working experience

- Lecturer at the University of Dar es Salaam (Tanzania) at the faculty of Science in applied electronics and manager of the Central Science Workshop 1983-1989
- Telesur Head of Planning Department 1990-1994
- Member of Council of ITU from 2002-2006
- Director of Operations Telesur 1994 -2015
- Parttime lecturer at the UvS (University of Suriname)

Hobbies: Chess and Mind puzzles

Reading Sci-fi novels

De Staatsbedrijven: wat doet de Regering?

Minister Kermechand Raghoebarsing van Financiën en Planning heeft zich enkele weken terug kritisch uitgelaten over de staatsbedrijven. Hij vindt dat de overheidsbedrijven beter en efficiënter moeten gaan functioneren. De boekhouding van de meeste staatsbedrijven blijken niet in orde te zijn en dient de totale administratie op een professionele manier te geschieden. Volgens de minister is het momenteel zo dat het ene staatsbedrijf het andere staatsbedrijf aan het financieren is. Als je niet oppast ben je het goede staatsbedrijf, aan het meesleuren in slechte staatsbedrijven en dat moet je niet doen.

Van de 230 staatsbedrijven kun je volgens de minister 60 direct sluiten. Het is wel zo dat de staatsbedrijven instaat gesteld moeten worden om op basis van gezonde bedrijfseconomische principes te besturen.

Financiën-minister Raghoebarsing: “Complexe verhouding overheid en staatsbedrijven dient ontrafeld te worden”

Geplaatst op april 2, 2024

Van de 230 kunnen 60 direct gesloten worden

Tussen de overheid en de staatsbedrijven bestaat een complexe verhouding. Die dient ontrafeld te worden zodat de staatsbedrijven daadwerkelijk zelfstandig als bedrijven kunnen opereren. De staatsbedrijven worden door de overheid van management voorzien. Toch is de situatie zo, dat bijna dagelijks clusters van minister uren moeten besteden om mee te helpen besturen omdat ze zelfstandig niet uitkomen. Dit is een erfenis waar de overheid mee zit. Van de in totaal 230 staatsbedrijven die in beeld zijn, kunnen zeker 60 direct gesloten worden.

Van de 10 grootste staatsbedrijven, van wie de minister van Financiën enkele maanden geleden gevraagd heeft om hun boekhouding op tafel te leggen, heeft slechts Staatsolie N.V. vorige maand gereageerd. De rest niet.

Bron: <https://www.dbsuriname.com/2024/04/02/financien-minister-raghoebarsing-complexe-verhouding-overheid-en-staatsbedrijven-dient-ontrafeld-te-woorden/>

Minister Raghoebarsing moet handelen

De VES vindt dat de Minister de aangewezen functionaris is die dient te handelen. Hij moet niet alleen praten, maar handelen. Als de Minister aangeeft dat 60 staatsbedrijven direct gesloten kunnen worden, dient de Minister duidelijk aan te geven wanneer hij het plan en tijdsplanning presenteert om dit te realiseren. De VES is grote voorstander van het overdragen van productiebedrijven van de Staat aan de particuliere sector. De beperkte financiële middelen van de Staat dienen niet gestopt te worden in verlieslatende bedrijven. Ombuiging van het overheidsbeleid moet leiden tot een sanering van de overheidsfinanciën, versterking van marktwerking en stimulering van particuliere investeringen. Anno 2024 is het uit den boze om als Overheid commerciële productieactiviteiten met ambtenaren uit te voeren terwijl er particuliere ondernemers zijn die het veel beter en efficiënter kunnen doen.

Achterhaald ontwikkelingsvisie

In het verleden heerste binnen de meeste politieke partijen in ons land de gedachte dat de nationale ondernemers te zwak waren om de hulpbronnen van ons land tot ontwikkeling te brengen. Opeenvolgende regeringen hebben in het verleden, veelal met Nederlandse ontwikkelingsgelden, tientallen staatsbedrijven opgestart en enkele door de Staat van buitenlandse overgenomen. De meeste hiervan zijn alweer gesloten of op sterven na dood. Om maar enkele te noemen: Victoria, Patamacca, Phedra, STIVI, Surinam Timber, Bosmij, SEL, SMS en Para Industries (inclusief 5 bedrijven), Marienburg en Bruynzeel. Daarnaast zijn er een aantal die wel draaien maar zwaar verlieslatend opereren: SAIL, EBS en SLM. Eerdere pogingen tot privatiseren zijn niet echt van de grond gekomen.

De huidige staatsbedrijven zijn om diverse redenen opgezet en bevinden zich in diverse sectoren en in de diverse districten operationeel. Vele kennen een slechte performance, leiden verlies en vormen een negatieve last voor de overheidsbegroting vanwege doorlopende kosten en het bijspringen bij financiële tegenvallers door de staat als aandeelhouder. De directie en RvCs van de meeste staatsbedrijven zijn politiek benoemd en behoren vaak tot de groep van “friends, family en sponsors”. Politieke bemoeienis met de staatsbedrijven heeft geleid dat de bedrijven in deze situatie verkeerd zijn geraakt.

In de afgelopen jaren was de uitgavenpost "overheidsbijdragen en subsidies" soms groter dan die van de post "lonen en salarissen". Dit is ongezond en niet structureel houdbaar. Het verzielt bovendien het prijsmechanisme en de concurrentieverhoudingen met de private sector.

Staatsbedrijven worden normaal gesproken opgezet voor de levering van collectieve - en semi-of quasi collectieve goederen en diensten.

1. Collectieve goederen/diensten zijn goederen die niet splitsbaar zijn in op een markt verkoopbare eenheden (consumptie noodzakelijkerwijs collectief) en waarbij de prijs geen uitsluitingsmechanisme voor consumptie is. Vandaar dat de allocatie geschiedt via een politiek besluitvormingsproces en de financiering geschiedt uit publieke middelen. B.v. van collectieve goederen zijn algemeen bestuur, rechtspraak, politie, monumentenzorg, gezondheidszorg, COVID bestrijding etc.
2. Semi-of quasi collectieve goederen zijn individuele goederen waarvan om politieke redenen is gekozen voor overheidsvoortbrenging waarbij de prijs soms onder de kostprijs kan liggen (b.v. melk, gas, stroom, water). Deze goederen worden soms ook "merit goods" genoemd omdat de overheid ze heilzaam vindt voor de bevolking (b.v. melk).

Regeerakkoord 2020-2025

In het Regeerakkoord 2020-2025 heeft de Regering Santokhi-Brunswijk zich plechtig gecommitteerd aan de privatisering van staatsbedrijven. "Waar nodig en mogelijk zal privatisering van staatsbedrijven plaatsvinden. Veel parastatalen in niet-strategische goederen en diensten, kosten de Staat en de belastingbetaler jaarlijks handenvol geld, terwijl particulieren die taken veel beter en goedkoper zouden kunnen uitvoeren" (pag 8). Tot op heden is er van enige actie op dit gebied niets gebleken.

De Overheid moet snel overgaan tot het opstellen van een revitaliseringsplan voor de Staatsbedrijven, waarbij privatisering een onderdeel daarvan dient te zijn. Hierbij zijn er enkele vormen van privatisering:

1. Gehele of gedeeltelijke verkoop van aandelen van het staatsbedrijf. De overheid trekt zich terug uit de uitvoering en/of financiering van economische activiteiten om die over te laten aan marktconform handelende bedrijven.

2. Verzelfstandiging: Hierbij worden taken overgedragen aan een verzelfstandigde eenheid buiten de overheid. De overheidsverantwoordelijkheid vermindert.
3. Uitbesteding (outsourcing): Hierbij worden overheidstaken uitbesteed aan een private partij, die dat voor eigen rekening en risico doet. De overheid is de grootste klant van dit private bedrijf.

Het privatiseringsbeleid van de overheid kan worden ondersteund door een dereguleringsbeleid, welke gericht is op het terugdringen van de vele onproductieve regels en bureaucratie binnen de overheid. Dat zal de efficiency binnen de overheid vergroten.

Het is daarom plausibel dat de productie van particuliere goederen en diensten overgelaten wordt aan particuliere ondernemers, die veel beter in staat zijn om efficiënt te produceren en hun goederen via het marktmechanisme te distribueren.

Staatsbedrijven die normale individuele goederen en diensten voortbrengen zouden vrij snel – al dan niet na een saneringsoperatie – geprivatiseerd kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan bank- en verzekeringsdiensten, hotels, etc.

De nutsbedrijven die individuele goederen voortbrengen hoeven vooralsnog niet geprivatiseerd te worden. Het is niet wenselijk om deze monopolies van belangrijke goederen ("merit goods") in particuliere handen te leggen vanwege de reële kans op machtsmisbruik.

Wel moeten de governance en de bedrijfsefficiency worden verbeterd zodat de consument verzekerd is van de meest optimale prijs. Het gaat in casu om staatsmonopolies, dus het is van belang om continu te waken voor een concurrerende kostprijs.

De cocaïnehandel bloeit in de Caribische overzeese gebieden van Europa. Makkelijke toegang tot de EU.

The
Economist

Bron: The Economist, bezocht op 9 april 2024.
<https://www.economist.com/the-americas/2024/03/27/the-cocaine-trade-is-booming-in-europes-caribbean-territories>

Toen de Verenigde Staten de grootste markt voor cocaïne ter wereld waren, werd de drug naar plaatsen zoals Puerto Rico en de Bahama's gevlogen en vervolgens per boot naar Florida vervoerd. Tegenwoordig komt de felste vraag naar cocaïne uit Europa, waar de groothandelsprijs ongeveer 40% hoger ligt dan in de Verenigde Staten. Om aan deze vraag te voldoen, hebben smokkelaars een ander setje Caribische eilanden in hun leveringsketens geweven: Europa's overzeese gebieden.

De Franse departementen Martinique, Guadeloupe en Frans-Guyana zijn bijzonder nuttig omdat ze deel uitmaken van de Europese Unie, wat de toegang tot Europa vergemakkelijkt. Het is ook gemakkelijk om deze gebieden binnen te komen, vooral Frans-Guyana. Smokkelaars die door Suriname, een voormalige Nederlandse kolonie, reizen, kunnen corrupte politie bij de Marowijnerivier op de grens met Frans-Guyana omzeilen, volgens InSight Crime, een onderzoeksorganisatie in Washington.

Het vinden van koeriers om cocaïne naar Europa te brengen is ook niet moeilijk. Frans-Guyana is arm in vergelijking met het Franse vasteland. Het is verleidelijk om €7000 te verdienen voor een retourreis van 17 uur, ook al is de kans op detectie vrij hoog. De Franse politie weigerde bijna 10.000 passagiers de toegang, die verdacht werden van het zijn van koeriers, in het jaar tot november 2023.

Maar het grootste deel van de cocaïne in Europa komt over zee. Een inbeslagname op 18 maart door de autoriteiten in de Franse haven van Le Havre—2,7 ton cocaïne verscheept vanuit Guadeloupe—was typerend. Meer dan de helft van de inbeslaggenomen cocaïne in Frankrijk in 2022 kwam uit haar Caribische gebieden.

Het beeld is vergelijkbaar in andere Europese gebieden. De Caribische bezittingen van Groot-Brittannië, inclusief de Britse Maagdeneilanden, zijn een lanceerplatform voor met cocaïne beladen jachten op weg naar beide kanten van de Atlantische Oceaan. Aankomsten uit Curaçao, een arm eiland in het Nederlandse Caribisch gebied, en Suriname, wiens Nederlandse gemeenschap ongeveer de helft van de bevolking uitmaakt, waren goed voor 63% van alle inbeslaggenomen cocaïne van passagiers op de luchthaven Schiphol in Amsterdam in 2023. De

Nederlandse autoriteiten zullen dit jaar €61 miljoen uitgeven aan patrouilles in hun Caribische gebied.

Deze groeiende handel heeft ernstige gevolgen gehad. De gevangenispopulatie in Frankrijks overzeese gebieden steeg met 47% tussen 2013 en 2023, deels vanwege drugsarrestaties. Het Caribisch gebied heeft nu een van de hoogste aandelen van mensen in drugsbehandeling vanwege cocaïnegebruik ter wereld. Verschillende koeriers zijn gestorven nadat ingeslikte cocaïne pellets in hun ingewanden barstten. Druggerelateerd geweld plaagt zwakke eilandstaten. Drugs voeden ook corruptie. In februari vond een rechtbank in Miami een voormalige premier van de Britse Maagdeneilanden schuldig aan drugshandel.

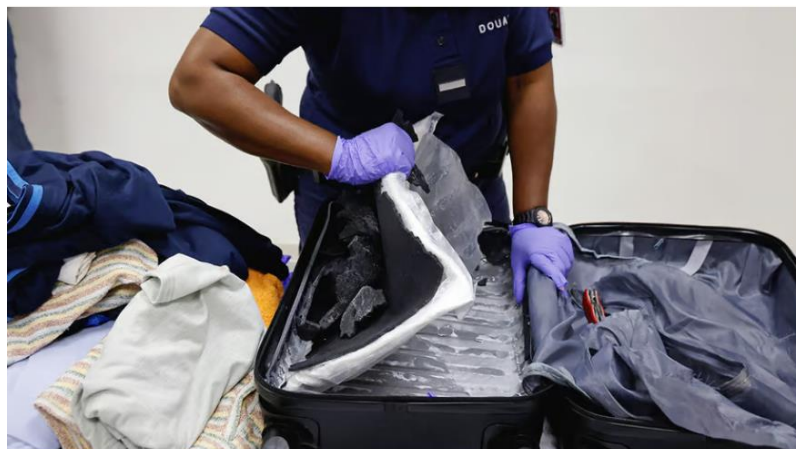
Wat te doen? Inspanningen om de havenbeveiliging te verhogen, kunnen slechts zo ver gaan zonder de handel te schaden, zegt David Caunter van Interpol. Minder dan 2% van de wereldwijde verzendcontainers wordt geïnspecteerd. Identiteitscontroles op reizigers uit Frans-Guyana hebben de hoeveelheid cocaïne die het Franse vasteland bereikt verminderd, maar hebben ook zorgen over raciale profilering opgewekt. Hoe dan ook, smokkelaars lijken het verkeer eenvoudigweg te verschuiven naar Martinique en Guadeloupe. Dat is niet verrassend. Het koeriersverkeer in Frans-Guyana nam pas toe nadat Nederland de screeningsprocedures voor passagiers die reizen van Suriname naar Amsterdam had aangescherpt, zegt Thierry Nicolas van de Universiteit van Frans-Guyana.

De Verenigde Staten zijn verreweg de krachtigste drugsbestrijder in het Caribisch gebied, maar de Europese gebieden missen slagkracht. CARICOM-IMPACS, een regionaal veiligheidsorgaan, worstelt om fondsen te krijgen. Beperkte samenwerking van arme Caribische staten verzwakt internationale veiligheidsoperaties. "Het is uiterst moeilijk om hulp en accurate feiten in onderzoeken van andere Caribische staten te krijgen," vertelde Clarisse Taron, de openbaar aanklager bij de belangrijkste haven van Martinique, in december aan de Franse Senaat.

Europese landen, waar het merendeel van de cocaïne terecht komt, zouden kunnen profiteren van het investeren van meer middelen in de regio. De EU besteedt naar schatting slechts ongeveer een derde zoveel als de Verenigde Staten aan vermindering aan de aanbodzijde. Tijdens zijn bezoek aan Frans-Guyana op 25 maart, zijn eerste in meer dan zes jaar, kreeg Emmanuel Macron, de president van Frankrijk, vernieuwde

kritiek te verduren voor de onvoldoende financiering van veiligheid door zijn regering.

Tegelijkertijd moeten Europese regeringen voorzichtig te werk gaan. Hun richtlijnen kunnen arrogant overkomen op hun Caribische bewoners. Lokale premiers uitten in januari hun "alarm" toen de niet-gekozen vertegenwoordiger van de Britse regering in de Britse Maagdeneilanden uitgebreide bevoegdheden zocht om bestuursreformen door te voeren. Zonder de hulp van Europa zal het Caribisch gebied echter blijven lijden onder de gevolgen van het zijn van een doorvoerroute voor 's werelds meest vraatzuchtige cocaïnamarkt.

Packing powder PHOTOGRAPH: GETTY IMAGES

READYTEX Art Gallery

buy art | rent art | exclusive artists

Steenbakkerijstraat 30 · Paramaribo · Suriname · South America · Phone +597 421750 ☎ +597 8945911
 info@readytexartgallery.com · www.readytexartgallery.com 📷 📺 📺 Readytex.Art.Gallery

.....Nawoord van de redactie

Reis President naar China

De President is met een grote delegatie vertrokken naar China voor een Staatsbezoek. Op programma stonden besprekingen met hoge Regerings functionarissen en President Xi Jinping. Verder ook met bedrijven waaronder bedrijven die reeds actief zijn in Suriname. Dit bezoek werd al maanden terug aangekondigd vanwege de noodzaak tot herschikking van de schuld van meer dan USD 500 miljoen bij China. Dit is een eis binnen het EFF programma van Suriname met het IMF. Het IMF had in een ontmoeting met de VES aangegeven dat de herschikking met China een harde eis is van het IMF.

Helaas hebben we in de “mooie berichten” van het CDS van de activiteiten van de President in China niets vernomen over het aanvankelijke doel, namelijk de herschikking van de schuld met China. Dit was op technisch niveau reeds bereikt.

“Assistent van Guyana”?

Wat we wel uit de berichten van CDS hebben vernomen is dat onze President een gezamenlijke brief ondertekend door de Presidenten van Suriname en Guyana heeft overhandigd aan de President van China met het verzoek voor een nieuwe lening voor de brug over de Corantijnrivier. Deze handeling van de President verdient een nader onderzoek en verraadt het werkelijke doel van deze reis. De inhoud van de aanvraag is nog geheim maar roept een aantal vragen op w.o. naar de rol van de President van Guyana bij de financiering van de brug over een volledig Surinaamse rivier.

“Een Brug te Vroeg”

Niemand kan bezwaar hebben tegen een verbetering van de infrastructuur en efficiëntere verbindingen d.m.v. een brug. Goed bestuur vereist echter voorspelbaar en goed doordacht beleid. Drie jaar lang heeft de Regering de gemeenschap op het verkeerde been gezet met een verhaal dat de brug een Private Public Partnerschap (PPP) betrof. De brug zou de gemeenschap niks kosten, de particuliere sector zou die brug op eigen kosten bouwen en exploiteren. Toen de Regering Santokhi-Brunswijk de macht overnam bedroeg de buitenlandse schuld al meer dan US\$ 2 miljard, veels te hoog voor zo een kleine economie. De buitenlandse schuld is onder deze Regering in 3,5 jaar tijd met bijkans US\$ 600 miljoen verhoogd. Nu wordt er zonder enige communicatie met de samenleving weer een grote lening aangegaan. De crisis waarin Suriname zich momenteel bevindt met een verloedering en verpaupering in de diverse sectoren, vraagt om duidelijke prioriteiten. De oproep van diverse specialisten over de belabberde situatie in de gezondheidszorg is tekenend voor de achteruitgang in ons land. De bouw van een brug over de Corantijnrivier is nu absoluut geen prioriteit. Dit onverantwoord beleid van de Regering dwingt maatschappelijke groepen om brieven te sturen naar het IMF en China gericht op **“Bouw van de brug over de Corantijnrivier nu NIET, investeren in de gezondheidszorg en onderwijs nu WEL !”**.

Criminaliteit heerst

Temidden van brute roofovervallen en roofmoorden op hardwerkende burgers is de President vertrokken naar China. Al maanden tot zelfs enkele jaren is de samenleving overgeleverd aan de zware criminaliteit waarbij ondernemers, senioren burgers en hardwerkende burgers op beestachtige wijze worden gemarteld en beroofd. Maar momenteel staan de kranten vol van misdadige roofpraktijken. **“Investeren in bestrijding van de criminaliteit nu WEL !”**.

Foute voorbeeld van de VP

Temidden van alle perikelen in ons land zien we praktijken door hooggeplaatste autoriteiten die vragen voor een nadere verklaring en verheldering. President Santokhi had de samenleving in 2023 medegedeeld dat er een werkgroep is samengesteld voor de ordening van de goudsector, waarbij de Vice-President is belast met deze taak en voorzitter is van de werkgroep, aangezien hij ervaring heeft in de goudsector. Via sociale media kanalen zien we met regelmaat beelden waarbij de VP triomfantelijk goudhoeveelheden in ontvangst neemt, waarbij hij niet schroomt om aan te geven dat deze gebruikt zullen worden voor de verkiezingen. Dit gedrag past niet bij de Vice President van Suriname, die tevens ook voorzitter is van de werkgroep ordening goudsector?”. De VP dient zorg te dragen dat de ordening van de goudsector daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De VP die in ruime mate kennis draagt van de illegale en legale goudwinning kan de ordening realiseren. Juist deze VP die enerzijds kennis heeft van de goudsector en anderzijds de toegang heeft tot alle overheidsdiensten zou succesvol horen te zijn in de ordening van de goudsector met naleving van de regels, waarbij de Staat haar rechtmatige aandeel genereert uit de goudsector. Het zou van Goed bestuur getuigen als de VP, die zich gedraagt als een “goldruler”, door de President zou worden gecorrigeerd.

INZICHT # 50 verschijnt in de eerste week van Mei 2024